

خوشبختی از نگر ژاپنی ها¹ برگردان و تفسیر از جمشید جمشیدی

پیش گفتار- خوشبختی از مقولات پیچیده ای است که تعریف فراگیر و همه پسند آن بسادگی میسر نیست. به جهت این که مفهوم خوشبختی از وجه احساسی و ذهنی قوی برخوردارست تعریف آن نیز خصوصیت فردی چشمگیری بخود میگیرد. اگر چه احساس خوشبختی از جنبه های عینی و ملموس از جمله وضع مادی زندگی، شغل و آموزش و بهداشت و غیره متأثر میشود با این وجود برداشت فرد از مولفه های عینی اکثراً تحت شعاع احساسات، سطح شعور، استدال و منطق فردی شکل میگیرند. جمعی 88 درصد ژاپنی ها خود را خوشبخت میدانند. چنین رقمی در حالی که از توجه خاص برخوردارست گزینه هائی را که ژاپنی ها بخصوص مصداق خوشبختی میدانند خود جای تامل و تعمق دارد.

نتیجه آماری حاضر از نظر سنجی اخیر که طی طرح 11 سوال بدست آمده است شاهد مهمی از برداشت ژاپنی ها از مقوله خوشبختی است که میتواند تا حدودی منبعی برای شناسائی خصوصیات روحی- روانی و سطح شعوری آن ها باشد.

روش آمارگیری-

نظر پرسی از 3000 نفر با حق رای (در 250 نقطه کشور، غیر عمدی، دو مرحله ای)،
روش مصاحبه حضوری، جمع آوری موثر 1835 نفر (61.2%)، مرد 47%، زن 53%،
جمعیت بیست سال 10%، سی سال 15%، چهل سال 16%، پنجاه سال 21%،
شصت سال 23%، هفتاد سال 16%،
شهرهای بزرگ 22%، شهرهای نسبتاً بزرگ (بیش از سیصد هزار نفر) 18%، شهرهای متوسط (بیش از صد هزار نفر) 25%، شهرهای کوچک (کمتر از صد هزار نفر) 24% و بخش و روستا 11%.

سوالات و تجزیه و تحلیل آن ها (تمام ارقام به درصد است):

س 1- آیا شما اکنون خود را خوشبخت میدانید یا نه؟

34.9	خوشبخت هستم
52.8	بیشتر خوشبخت هستم تا بدبخت
7.7	بیشتر بدبخت هستم تا خوشبخت
2.1	بد بخت هستم
2.6	بی جواب

¹ این نظرسنجی توسط روزنامه یومی اوری (Yomiuri shinbun) در تاریخ ششم و هفتم سپتامبر 2008 به مدت دو روز در سراسر ژاپن انجام گرفته است. نتایج آماری آن در روزنامه صبح 28 سپتامبر اعلام گردیده است.

طبق این آمار 88 درصد ژاپنی ها خود را خوشبخت و 10 درصد آنها خود را بدبخت می پندارند. در جمع زن ها 89 درصد و مردها 86 درصد خود را خوشبخت اعلام کرده اند. در مقایسه گروه سنی، خوشبختی در دهه 70 سال 90 درصد بالاترین و دهه 60 سال 84 درصد پائین ترین رقم بودند. درصد احساس خوشبختی ژاپنی ها در سی سال گذشته از ارقام بالا بین 87 تا 92 درصد حکایت داشته است. در طول این سی سال همواره زن ها در مقایسه با مردها از درصد خوشبختی بالاتری برخوردار بوده اند. و اما ژاپنی ها از خوشبختی چه تعبیری دارند؟ تعبیر ژاپنی ها از خوشبختی در جواب به سوال بعدی مشخص میگردد.

س 2- به نگر شما "خوشبختی" چیست؟ از گزینه های زیر دو گزینه را برگزینید.

12.3	نگرانی نداشتن
41.4	زندگی خوشبخت خانوادگی
69.3	سلامتی
2.6	موفقیت
12.6	وضع خوب اقتصادی
4.8	کمک به دیگران
27.2	داشتن دوست خوب و روابط دوستانه با آن ها
13.4	زندگی همراه با داشتن سرگرمی، لذت از طبیعت
2.4	داشتن هدف مشخص و پی گیری بی دریغ آن
1.2	غیره ، بی جواب

ژاپنی ها از بین گزینه های مطرح دو گزینه "سلامتی" و زندگی خوشبخت خانوادگی " را از مصادیق خوشبختی بشمار آورده اند. "داشتن دوست خوب...." بعنوان مصداق خوشبختی در ردیف سوم قرار گرفته است. "وضع خوب اقتصادی" تنها 12.6 درصد عامل خوشبختی اعلام گردیده است. مادیات در میان بسیاری از ژاپنی ها لزومن عامل خوشبختی ذکر نشده است. زن ها 73 درصد بیشتر و مردها 65 درصد کمتر "سلامتی" را مهمتر دانسته اند. در مقایسه بین گروه های سنی، دهه 20 سال که معمولن از سلامتی برخوردارست گزینه "دوست خوب و روابط دوستانه..." از درصد بالاتری برخوردار بوده است. گزینه "سلامتی" در بین این گروه سنی در سال 1979 برابر با 70 درصد و "دوست خوب..." 33 درصد بوده است. بهبود وضع سلامتی همراه با تمایل اجتماعی این گروه قابل توجه است.

دهه 20 سال	"دوست خوب..." : 48، "سلامتی" : 46، "زندگی خانوادگی..." : 39
دهه 30 سال	به ترتیب "سلامتی" < "زندگی خانوادگی..." < "دوست خوب..."

توجه خواننده را به ضعیف بودن تمایل ژاپنی ها به برگزیدن دو گزینه "کمک به دیگران" و "داشتن هدف مشخص...." جلب میکنم. پرداختن به علل ضعف و یا عدم تمایل به این دو گزینه از دو نقطه نظر روانی که به درجه نواخواهی و خلاقیت شخص دلالت میکند و از طرف دیگر نقش

اجتماعی شخص را در یاری رساندن به دیگران مشخص میکند حائز اهمیت است. در پس گفتار نظر یک نویسنده را نسبت به این دوگزینه شرح خواهیم داد.

س 3- آیا شما خوشبختی بیشتری را آرزو میکنید یا به همین سطح راضی هستید؟

42.6	خوشبختی بیشتری را آرزو میکنم
56.5	با همین سطح خوشبختی راضی هستم
1.0	بی جواب

مقایسه جنسی جواب به این سوال نشان میدهد که زن ها بر "خوشبختی بیشتری..." 42 درصد کمتر از مردها (44 درصد) و " با همین سطح..." 57 درصد از مردها (55 درصد) بیشتر تاکید داشته اند. حکایت از قناعت بیشتر زن ها میکند.

مقایسه گروه سنی نشان داده است که جوان های دهه 20 سال 60 درصد، 30 و 40 سال 55 درصد بیشتر آرزوی "خوشبختی بیشتر..." داشته، با افزایش سن درصد "با همین سطح..." سیر صعودی داشته است.

س 4- شما از این به بعد به کدام یک از موضوعات مادیات (اندوختن ثروت مالی) و گشایش قلبی تاکید می ورزید؟

7.1	ثروت مادی
18.0	هیچ کدام از این دو
74.6	گشایش قلبی
0.3	بی جواب

در این نظرسنجی تمام گروه های سنی گزینه "گشایش قلبی" را با رقم بالایی تاکید کردند. اما در مقایسه با سال 1999 این رقم در زن ها 6 درصد، و در گروه سنی 50 سال نیز 6 درصد کاهش داشته است.

س 5- شما در رسیدن به خوشبختی کدام عامل را مهمتر می دانید: "کوشش" یا "نتیجه"؟

45.5	A
25.4	بیشتر A
12.6	B
12.3	بیشتر B
4.2	بی جواب

حدود 71 درصد ژاپنی ها "کوشش" کردن را فارغ از "نتیجه" آن عامل خوشبختی دانسته اند. مقایسه جنسی نشان میدهد که مردها "نتیجه" (28 درصد) را در رسیدن به خوشبختی در مقایسه

بازن ها (22 درصد) بیشتر اهمیت میدهند.
در گروه سنی 20 و 30 سال "نتیجه" 31 درصد از گروه های سنی دیگر با اهمیت تلقی شده است. در گروه سنی 70 سال "کوشش" 76 درصد بالاترین رقم بود.

س 6- آیا برای شما خوشبختی به معنای: "A"پیش آمدن اتفاقی نیکو" یا "B"پیش نیامدن اتفاق ناگوار" تعبیر میشود؟

16.8	A
12.0	بیشتر A
47.2	B
21.4	بیشتر B
2.6	بی جواب

جمعن 68 درصد جمعیت مورد بررسی خوشبختی را "پیش نیامدن اتفاق ناگوار" دانسته اند، تنها 29 درصد "پیش آمدن اتفاق نیکو" را عامل دسترسی به خوشبختی دانسته اند. این نتیجه در گروه های سنی به گونه دیگری دریافت شده است. گروه سنی 20 سال "...اتفاق نیکو" 50 درصد و "...اتفاق ناگوار" 49 درصد و در گروه سنی 60 سال "...اتفاق ناگوار" به 80 درصد میرسد.

س 7- آیا شما معتقد هستید که اگر کسی کوشش کند به خوشبختی دست می یابد یا نه؟

37.2	بله
31.9	بیشتر بله
14.2	بیشتر خیر
14.2	خیر
2.5	بی جواب

69 درصد از جمعیت مورد بررسی معتقدند اگر کوشش کنند به خوشبختی دست می یابند. 32 درصد در گروه سنی 60 سال معتقد است کوشش لزومن آن ها را به خوشبختی نایل نمی آورد. این گروه به کوشش بعنوان عامل موثر خوشبختی منفی تر نگاه میکند.

س 8- به نظر شما آیا مردم در ارزیابی خوشبختی، خود را در مقایسه با دیگران خوشبخت یا بدبخت میدانند یا نه ارزیابی دیگری دارند؟

45.8	بله
30.5	بیشتر بله
10.2	بیشتر خیر
10.8	خیر
2.7	بی جواب

76 درصد جمعیت مورد مطالعه خوشبختی را در مقایسه با دیگران ارزیابی میکنند. و تنها 21 درصد ارزیابی دیگری دارند. در گروه سنی 20 سال خوشبختی در مقایسه با دیگران 86 درصد بالاترین رقم و با افزایش سن این ارزیابی تقلیل می یابد. گروه سنی 70 سال این رقم به 65 درصد میرسد.

س 9- آیا شما فکر میکنید در ژاپن اکثر مردم بر این باورند که چنانچه خودشان خوشبخت باشند کافی است یا نه اینطور نیست؟

43.6	بله
28.2	بیشتر بله
13.5	بیشتر خیر
11.9	خیر
2.8	بی جواب

حدود 72 درصد از مردم خوشبختی شخصی را مفهوم خوشبختی تلقی میکنند. این رقم در گروه سنی جوان 30 سال 78 درصد بالاترین و 70 سال به بالا 62 درصد پائین ترین بوده است.

س 10- آیا شما فکر میکنید ژاپن امروز کشوریست که مردم در آن میتوانند خوشبخت زندگی کنند یا نه؟

21.7	بله
42.2	بیشتر بله
18.3	بیشتر خیر
15.2	خیر
2.7	بی جواب

64 درصد ژاپن را کشوری دانسته اند که میتوان در آن به خوشبختی دست یافت. و 34 درصد جواب منفی به این سوال داده اند. گروه سنی 30 سال 61 درصد و 40 سال و 70 سال 68 درصد جواب مثبت داده اند.

س 11- اگر فرضن سطح زندگی را در ژاپن به پنج رده زیر تقسیم کنیم شما در کدام یک از رده ها قرار میگیرید؟

3.2	بالا
17.9	متوسط بالا
51.1	متوسط
23.0	متوسط پائین

پائین	3.4
بی جواب	1.4

سطح زندگی متوسط بالا، متوسط و متوسط پائین جمعاً 93 درصد زندگی ژاپنی ها در سطح متوسط توصیف میشود. در مقایسه با آمار 2006 (88 درصد) بطور کلی سطح زندگی ژاپنی ها ارتقا پیدا کرده است.

رابطه سطح زندگی و عوامل خوشبختی در جدول زیر بررسی شده است:

سطح زندگی	خوشبختی	کوشش عامل خوشبختی	ژاپن، کشور خوشبخت پرور
بالا	97	81	93
متوسط بالا	بیش از 90	76	
متوسط	بیش از 90	72	
متوسط پائین	76	61	
پائین	48	34	↓

هم آن گونه که این جدول نشان میدهد میتوان به جرات گفت که در بین جمعیت ژاپن درک خوشبختی با سطح زندگی مادی آن ها رابطه تنگاتنگ دارد. به موازات ارتقای سطح زندگی درصد جمعیتی که خود را خوشبخت پنداشته، و کوشش را عامل دسترسی به خوشبختی و ژاپن را کشوری که در آن خوشبختی میسر است میدانند افزایش می یابد.

نتیجه و پس گفتار -

- 1- 88 درصد ژاپنی ها خود را خوشبخت میدانند و این رقم در زن ها نسبت به مردان بالاترست.
- 2- سلامتی و زندگی آرام و خوشبخت خانوادگی علل اساسی احساس خوشبختی ذکر شده است.
- 3- کوشش فارغ از نتیجه آن با احساس خوشبختی ارتباط تنگاتنگ دارد و ژاپن کشوریست که خوشبخت شدن در آن میسر است.
- 4- 76 درصد ژاپنی ها خوشبختی را در مقایسه با دیگران ارزیابی میکنند و 72 درصد آن ها خوشبخت بودن خود را بی توجه به وضع دیگران کافی فرض میکنند.
- 5- تعبیر از خوشبختی با سطح زندگی مادی در ژاپنی ها پیوستگی دارد.

نویسنده و کاهن بودائی آقای سوشو گن یو (Soshu Genyu) در مورد این نظر سنجی به چند نکته مهم اشاره کرده اند:

- 1- این که اکثرن خوشبختی فردی خودشان را کافی دانسته اند نمیتوان گفت که ژاپن کشور خوشبختی است. ولی ژاپنی ها ژاپن را کشور خوشبخت پرور یاد میکنند.
- 2- بالا بودن درصد خوشبخت ها در ژاپن حاکی از وجود یک روحیه پذیرش وضع موجود است و شاید این خصوصیت اخلاقی یکی از رموز موفقیت ژاپنی ها بعد از جنگ بوده

باشد.

3- به باور من خوشبختی وقتی ظاهر میشود که انسان تغییر و تحول پیدا کند. اما تنها 3 درصد از ژاپنی ها گزینه "داشتن هدف مشخص و پی گیری بی دریغ آن" را انتخاب کرده اند. و این رقم در آمار سال 1979 نیز پائین 7 درصد بوده است. ولی به باور من این گزینه که نشانه وجود خلاقیت، از خود بی خود شدن در پی گیری هدفی است اساس خوشبختی را تشکیل میدهد.

اوساکا، سپتامبر 2008